

MAL SENSORVEILEDNING

Sensorveiledning utarbeides av den/de som lager oppgavesettet til den aktuelle eksamen og utarbeides samtidig med eksamensoppgaven.

Sensorveiledningene skal være tilgjengelige for studentene etter at karakterer er fastsatt, jf. UH-loven § 5-3 (3) - <https://lovdata.no/lov/2005-04-01-15/§5-3>.

Generell info

Emneinformasjon	
Emnekode	IS200
Emnenavn	Historiske perspektiver på idrett
Studieår semester	2023, høst.
Studiepoeng	10
Emneansvarlig	Glenn-Eilif Solberg
Eksamenstype	Mappeoppgave (tre innleveringer).

Malen tilpasses eksamenstype/vurderingsform.

Dokumenter som skal være tilgjengelig for sensor

- Eksamensoppgave (dersom den ikke følger i WISEflow)
- Emneplan eller fagplan
- Informasjon som er gitt til studentene om den konkrete eksamen

Innhold

Generell info	1
Dokumenter som skal være tilgjengelig for sensor	1
Om mappeoppgaven i idrettshistorie (IS200)	3
Generell beskrivelse av oppgaven (studentene har mottatt denne)	4
Oppgave 1 av 3: Idrettsmann – skytter (maksimalt 1300 ord)	5
Vurderingskriterier for oppgave 1 (bestått/ikke bestått)	5
Læringsutbytte (oppgave 1)	5
Pensumlitteratur (oppgave 1)	6
Oppgave 2: Arbeideridrett (maksimalt 1300 ord)	7
Vurderingskriterier for oppgave 2 (bestått/ikke bestått)	7
Læringsutbytte (oppgave 2)	7
Pensumlitteratur (oppgave 2)	8
Oppgave 3: Kvinneidrett (maksimalt 1300 ord)	9
Vurderingskriterier for oppgave 3 (bestått/ikke bestått)	9
Læringsutbytte (oppgave 3)	9
Pensumlitteratur (oppgave 3)	10
Vedlegg 1: Kilde til bruk i oppgave 1	11
Vedlegg 2: Hvordan søke i nasjonalbibliotekets digitale arkiv	20
Fremgangsmåte	20
Tekniske tips	20
Praktiske tips for å finne relevante kilder	21
Husk å inkludere en lenke til kilden i referanselisten!	21
Vedlegg 3: Semesteroversikt	22
Fagets kjernelitteratur	25

Om mappeoppgaven i idrettshistorie (IS200)

Mappeoppgaven som er utdelt til studentene i IS200, høsten 2023, er utarbeidet med tre hovedformål:

1. Den skal teste studentenes læringsutbytte og kjennskap til pensumlitteraturen.
2. Den skal øke studentenes evne til refleksjon og akademisk skriving.
3. Den skal lære studentene grunnleggende historiefaglige ferdigheter i kildebruk.

Oppgaven har mange likhetstrekk med hjemmeeksamenene som tidligere ble benyttet i faget, men er tilrettelagt for at studentene skal få formative tilbakemeldinger underveis. Oppgavene er også noe mer krevende, da studentene i tillegg til pensumlitteratur må benytte seg av historiske kilder. Mappeoppgaven er samtidig overkommelig, da studentene både får mer tid til oppgaven og dessuten får korrigerende formative tilbakemeldinger underveis.

I tilbakemeldinger på innlevering nr. 1 og 2, blir studentene godt kjent med forventningene til besvarelsene og får personlige tilbakemeldinger på nøyaktig hva som må til for at oppgaven skal bli godkjent. Deler av flere undervisningstimer har også blitt benyttet til å gjennomgå forventningene til oppgaven. Dette inkluderer opplæring i APA 7, parafisering, sitering og bruk av nasjonalbibliotekets digitale arkiv.

Fordi studentene får minst to formative tilbakemeldinger på oppgaven, bør kravene til en bestått oppgave være noe høyere enn på en hjemmeeksamen. Dette gjelder særlig krav til sitering og bruk av APA 7. Likevel forventer jeg at så godt som alle vil få godkjent mappeoppgaven ved endelig innlevering, nettopp fordi 2/3 av oppgaven allerede er kvalitetssikret.

I tillegg til mappeoppgaven har studentene følgende arbeidskrav:

- En gruppeoppgave med muntlig framføring
- Innlevering av refleksjonsnotater i Canvas
- Flervalgsprøver om pensumlitteratur og kildeføring

Studentene har allerede mottatt oppgave 1 og 2 av mappeoppgaven, inkludert en generell beskrivelse av oppgaven.

Generell beskrivelse av oppgaven (studentene har mottatt denne)

Mappen består av tre oppgaver. Besvar hver av dem ved hjelp av kurslitteratur og eventuelle andre kilder.

Dere vil få tilbakemelding fra fagansatte på innlevering 1 og 2. Innlevering 3 blir endelig innlevering av mappen, og skjer i WISEflow. Den siste innleveringen vurderes som Bestått/Ikke bestått.

	Deles ut	Frist
Innlevering 1 består av oppgave 1	man. 21. aug. kl. 12.00	fre. 8. sep. kl. 15.00. I Canvas.
Innlevering 2 består av oppgave 1 og 2	man. 11. sep. kl. 12.00	fre. 29. sep. kl. 15.00. I Canvas
Innlevering 3 består av oppgave 1, 2 og 3.	man. 25. sep. kl. 10.00.	fre. 13. okt. kl. 15.00. I WISEflow

Det skal være én litteraturliste i hver innlevering. Vær nøyaktig med å gi referanser slik at det går tydelig fram hva forfatteren/forfatterne mener (og hvor i litteraturen/boka/artikkelen han/hun/de har sagt dette) og hvilke konklusjoner eller konsekvenser du drar av det. Dette er nødvendig for å få godkjent oppgavene.

For hver av oppgavebesvarelsene skal du skrive maksimalt 1300 ord (totalt 3 900 ord). Teksten skrives i skrifttype Times, 12 p. størrelse, 1,5 i linjeavstand. Start hver oppgave på ny side. Husk oppgave-overskrift.

Oppgave 1 av 3: Idrettsmann – skytter (maksimalt 1300 ord)

Vedlagt finner du utdrag fra en kilde, en årsberetning fra 1909-1910 (totalt ni sider).

A. Beskriv idrettssynet i den vedlagte kilden, kort og konsist. I beskrivelsen bør du komme inn på hvem som har produsert kilden.

B. Gjør greie for og drøft konteksten rundt den vedlagte kilden. I denne sammenhengen bør du komme inn på hvilke andre idrettssyn som var fremtredende i Norge mellom 1893 og 1920, samt hvordan kilden passet inn i datidens debatter om idrett. Denne deloppgaven bør ta størst plass.

C. Reflekter kort: Er det noen paralleller mellom debattene mellom datidens idrettsorganisasjoner (ca. 1893 og 1920) og dagens debatter i Norges idrettsforbund og/eller norsk presse?

Vurderingskriterier for oppgave 1 (bestått/ikke bestått)

For å bestå oppgave 1a, må studenten få frem at idrettssynet i den vedlagte kilden er preget en forestilling om at idretten måtte ha samfunnsnytte, og skulle brukes til å skape bedre borgere og soldater. Det teller positivt om studenten klarer å identifisere forfatteren som F.G. Seeberg, eller klarer å få frem nyanser, som at kilden omtaler idrettsglede viktig på individnivå. Det er også positivt om studenten får frem at idretten kilden beskriver, implisitt handler om menn.

For å bestå oppgave 1b, må studenten skissere opp den historiske konteksten som påvirket norske idrettssyn i perioden 1893 til 1920. Her er det naturlig å komme inn på konflikten mellom de som ønsket allsidig for samfunnsnytte og de som idrett som ønsket å drive mer sportifisert særiddrett. Fortrinnsvis så bør studenten drøfte kildens idrettsyn opp mot striden mellom Centralforeningen og Riksforbundet for idrett, og trekke inn utviklingen mot Norges Landsforbund for idrett. Studenten må klare å skille mellom de ulike foreningene, samtidig som hen ser parallellene mellom disse organisasjonene. Det teller positivt om studenten også kommer inn på idrettens rolle i forsvars- og nasjonsbygging, og nevne skiskytingen, samt om studenten klarer å trekke inn større utviklingstrekk som sportifisering, modernisering eller kommersialisering.

For å bestå oppgave 1c, må studenten få frem elementer av fra dagens idrettsdebatter som har fellestrekk med debattene mellom 1893 og 1920. Dette kan f.eks. være konflikten mellom topp- og breddeidrett, kvinner posisjon i idretten eller utviklingen av særkretser.

Studenten må også bruke pensumlitteratur og referere til denne ved å bruke korrekt APA 7-stil.

Læringsutbytte (oppgave 1)

De meste relevante læringsutbyttebeskrivelsene for oppgaven er at studenten skal kunne:

- reflektere over utviklingslinjer i den moderne idretten, fra den engelske sporten til nåtiden
- diskutere idrettens historiske rolle i forhold til fenomen som kjønn, klasse, nasjonalisme og kulturell identitet på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå
- formidle grunnleggende idrettshistorisk kunnskap på en selvstendig og kildekritisk måte
- sitere og føre kildelister etter referansestilen APA 7

Pensumlitteratur (oppgave 1)

Matti Goksøyr's *Historien om norsk idrett* (2022, særlig s. 37-83) og Finn Olstads *Da sporten erobret Norge* (2022, særlig s. 10-47), er begge helt nødvendig for å besvare oppgaven. I tillegg er det positivt om studenten klarer å trekke inn Glenn-Eilif Solbergs «En militarisert sport?» som handler om skiskytingens tidlige historie.

Oppgave 2: Arbeideridrett (maksimalt 1300 ord)

A. Sammenlign og grei ut om Olstad (2022), Goksøyr (2022) og Collins (2013) sine fremstillinger av arbeideridrettens fremvekst i Norge og Storbritannia.

B. Drøft hvilken rolle de industrielle revolusjonene spilte i utviklingen av «den moderne idrett».

Vurderingskriterier for oppgave 2 (bestått/ikke bestått)

For å bestå oppgave 2a, må studenten kort oppsummere hva Olstad (2022), Goksøyr (2022) og Collins (2013) har skrevet om arbeideridrettens fremvekst i Norge og Storbritannia. Studenten må også peke på hva som er likt eller ulik mellom fremstillingene i de tre bøkene. Når det gjelder Norge, så må studenten beskrive fremveksten Arbeiderenes idrettsforbund, og komme inn på hvordan Goksøyr og Olstad beskriver denne utviklingen. Det teller positivt dersom studentene også trekker linjene tilbake til den industrielle revolusjonen, samt får frem at Goksøyr referer til Olstad. Studentene må også komme inn på hvordan Collins beskriver arbeiderbevegelsens fremvekst. Her er det naturlig at studentene nevner fremveksten av internasjonale idrettsforbund for arbeiderbevegelsen, som Lucerne Sports International eller Red Sports International. Det bør telle positivt om studentene klarer å trekke linjene tilbake til amatøridrettens fremvekst blant øvre middelklasse i Storbritannia.

For å bestå oppgave 2b, må studentene beskrive hvordan den industrielle revolusjonen og den medfølgende urbaniseringen bidro til nye måter å drive med idrett. Her er det naturlig å komme inn på hvordan «tradisjonell» idrett gradvis tapte terreng for «moderne» idrett. Studentene bør også komme inn på hvordan den andre industrielle revolusjonen, bidro til at idrettsbegivenheter kunne deles enklere via radio, film og telefotografi (se f.eks. Collins 2013, s. 86). Det teller positivt dersom studentene innser at når Collins omtaler to ulike «sporting industrial revolutions», så sikter han til medialiseringen av idrett. Det teller også positivt om studentene kommer inn på andre historiske prosesser som bidro til utviklingen av «moderne idrett», som rasjonalisering (Olstad), sportifisering (Goksøyr) og kommersialisering (Collins).

Studenten må også bruke pensumlitteratur og referere til denne ved å bruke korrekt APA 7-stil.

Læringsutbytte (oppgave 2)

De meste relevante læringsutbyttebeskrivelsene for oppgaven er at studenten skal kunne:

- reflektere over utviklingslinjer i den moderne idretten, fra den engelske sporten til nåtiden
- diskutere idrettens historiske rolle i forhold til fenomen som kjønn, klasse, nasjonalisme og kulturell identitet på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå
- formidle grunnleggende idrettshistorisk kunnskap på en selvstendig og kildekritisk måte
- sitere og føre kildelister etter referansestilen APA 7

Pensumlitteratur (oppgave 2)

I denne oppgaven blir studenten eksplisitt bedt om å bruke Matti Goksøyr's *Historien om norsk idrett* (2022, her særlig s. 39-41, 91-106), Finn Olstads *Da sporten erobret Norge* (2022, særlig s. 126-161) og Tony Collins *Sport in Capitalist Society* (2013, særlig s.1-59, 94-99).

Oppgave 3: Kvinneidrett (maksimalt 1300 ord)

Vedlagt finner du en veiledning for hvordan du utfører søk i Nasjonalbibliotekets digitale arkiv (nb.no).

Benytt Nasjonalbibliotekets digitale arkiv (nb.no) for å søke etter kilder som handler om kvinners deltagelse i idrett. Velg to kilder:

- Én kilde fra perioden 1880-1930.
- Én kilde fra perioden 1965-1979.

Bruk informasjonen fra disse kildene for å besvare spørsmålene nedenfor:

- A. Drøft begge kildene i forhold til hva pensumlitteraturen sier om kvinners idrett i de nevnte periodene (1880-1930 og 1965-1979).
- B. Sammenlign de to kildene: Hvilke likheter finner du i synet kvinners idrett? Hva ser ut til å ha endret seg mellom de to periodene?
- C. Reflekter over følgende: Hvilke svakheter og begrensninger kan det ha å kun benytte to kilder for å vurdere historiske forandringer over tid?

Vurderingskriterier for oppgave 3 (bestått/ikke bestått)

For å bestå denne oppgaven må studenten først klare å finne to relevante kilder fra de oppgitte periodene. Lengden på kilden er ikke viktig, så det trenger ikke være mer enn et kort sitat.

For å bestå oppgave 3a, må studenten klare å sette sine to utvalgte kilder inn i den tidens idrettshistoriske kontekst, slik den beskrives i pensumlitteraturen.

For å bestå oppgave 3b, må studenten sammenligne kvinne- og idrettssynet i de to kildene. Her er det naturlig å komme inn på de store endringene som skjedde på 1970-tallet, mht. kvinners rolle i samfunnet.

For å bestå oppgave 3c, må studenten reflektere over hvor lite en egentlig kan vite om fortiden, dersom en bare har tilgang til kilder fra vidt forskjellige tidsperioder.

Studenten må også bruke pensumlitteratur og referere til denne ved å bruke korrekt APA 7-stil.

Læringsutbytte (oppgave 3)

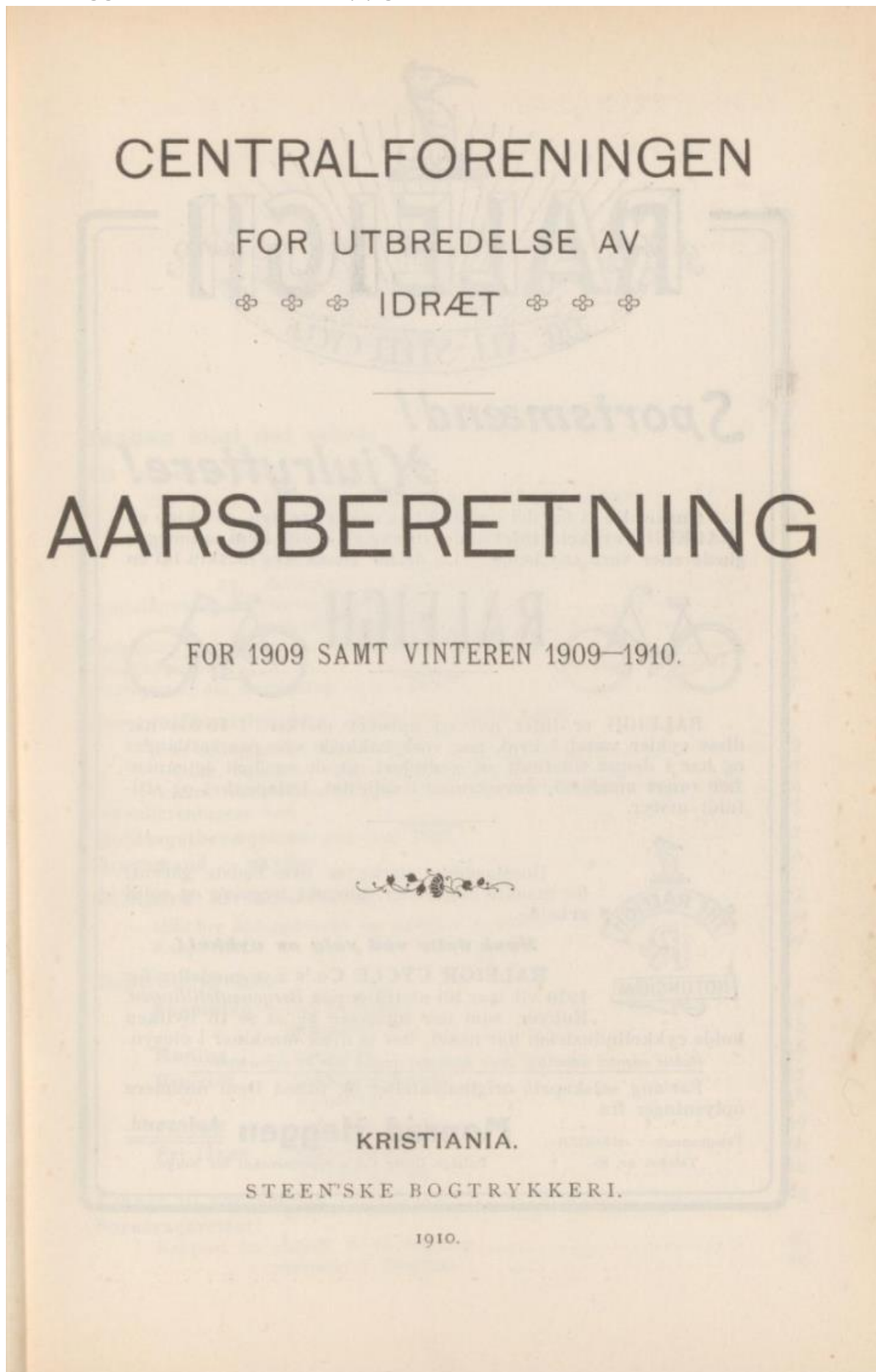
De meste relevante læringsutbyttebeskrivelsene for oppgaven er at studenten skal kunne:

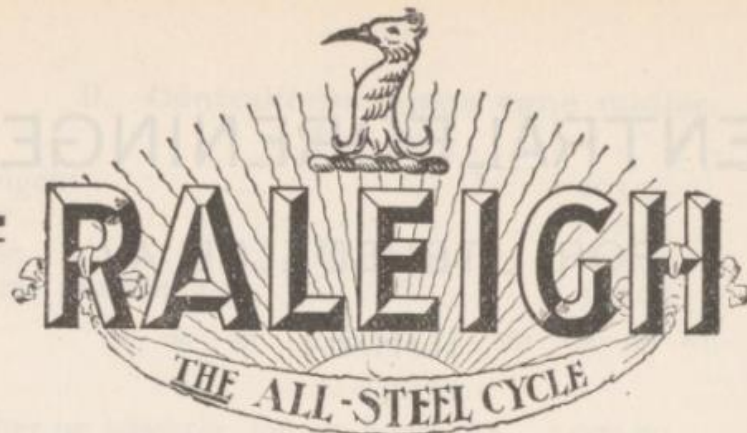
- reflektere over utviklingslinjer i den moderne idretten, fra den engelske sporten til nåtiden
- diskutere idrettens historiske rolle i forhold til fenomen som kjønn, klasse, nasjonalisme og kulturell identitet på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå
- formidle grunnleggende idrettshistorisk kunnskap på en selvstendig og kildekritisk måte
- sitere og føre kildelister etter referansestilen APA 7

Pensumlitteratur (oppgave 3)

I denne oppgaven er Goksøyr's *Historien om norsk idrett* (2022, s. 67-69, 123-127, 159-162) og Finn Olstads *Da sporten erobret Norge* (2022, s. 48-89, 162-201) særlig relevant. Tony Collins *Sport in Capitalist Society* (2013, s. 38-47, 85-93, 123-125) kan også være relevant, selv om denne ikke handler om Norge.

Vedlegg 1: Kilde til bruk i oppgave 1

Sportsmænd!
Kjulryttere!

Ønsker De at faa det bedste ut av cykkelsporten, saa kjøp en «RALEIGH» cykkel. Intet andet merke vil skaffe Dem saa megen glæde eller vare saa længe. La derfor Deres nye maskin bli en

RALEIGH

RALEIGH er intet nyt og uprøvet merke. I 19 aar har disse cykler været i bruk paa vore bakkede veie paa vestlandet og har i denne tid fuldt ut godtgjort, at de er helt igjennem *1ste rangs maskiner*, uovertrufne i soliditet, letlopenhet og stilfuldt utstyr.

Hosstaaende merke er den bedste garanti for utsøkte materialer, korrekt bygning og solid arbeide.

Husk dette ved valg av cykkel!

RALEIGH CYCLE Co.'s nye modeller for 1910 vil iaar bli utstillet paa *Bergensutstillingen*. Enhver, som har interesse av at se til hvilken høide cykkelindustrien har naaet, bør ta disse maskiner i øiesyn.

Habille agenter ansættes, hvor selskapet endnu ikke er representert.

Forlang selskapets originalkatalog og utbed Dem nærmere opplysninger fra

Monrad Heggen Aalesund.

Telegramadr.: «HEGGEN».

Telefon nr. 85.

Raleigh Cycle Co.'s representant for Norge.

INDHOLD.

	Pag.
Saadan skal det være!	1
Til observation:	
Pkt. 1—6. Korrespondance, adresse, bidrag, rapporter.....	2
" 7. H. M. Kongens præmier	4
" 8—10. Indmeldelse i Centralforeningen, repræsentant ved do., medlem av do.	5
" 12. Betingelse for reisebidrag	6
Centralforeningens repræsentantmøte	7
— generalforsamling	12
Veiledning ved opprettelse av idrætsforeninger	13
<i>Træningsregler</i>	15
Andragende om statsbidrag 1910—11	17
Centralforeningens arbeide 1909—10:	
Kort redegjørelse for arbeidet	19
Opløste, utgaaede, sammensluttede, nyindmeldte lag.....	21
Grafisk fremstilling av Centralforeningens virksomhet 1892—1909	24
Centralforeningens love	25
Speidergutbevægelsen (scouting boys)	27
Idrætsmand — skytter	40
Militære idrætsøvelser	43
Militære idrætsstevner og præmieringsmaate	46
Rapporter	49
Sommeridræt:	
Svømning — lær svømning	54
rapporter	55
Roning — rapporter	56
Hjulridt — konkurranceregler	57
rapporter	58
Fotball — rapporter	59
Fri idræt — rapporter	60
forskjellige løp.....	62
Tanker til overveielse	63
Foredragsreiser:	
Rapport fra oberstl. F. G. Seeberg.....	66
— " ritmester J. Grøttum	69

	Pag.
Rapport fra skolebestyrer B. A. Grimeland	71
— « student O. Huseby.....	71
— « Arne Svarva	72
— « Sigurd Rasmussen.....	73
<i>Uttalelser om sommeridrætten</i>	73
Fra de internationale skirend 1910	76
Vinteridrætten:	
Skiidrætten:	
Veirforholdene.....	86
Rapporter	87
Forskjellige slags terrængløp	96
Militære skiløp	98
Kongens præmier ved skiløp	99
<i>Oieblikksfotografier</i>	100
Skøiteløp:	
Rapporter	100
<i>Uttalelser om vinteridrætten</i>	106
<i>Til observation</i>	108
Rapporter indkommen efter 1. mai 1910	109
Rapporter mangler fra.....	109
Vinterstevnet i Skien 1910:	
Program	109
Skøiteløp	110
Travkjøring	111
Skiløp	111
Skyttermanøvre paa ski.....	112
Festligheter	113
Præmieutdeling	113
50 aars virksomhet (1861—1911)	114
Centralforeningens jubilæumsfoud	115
Centralforeningens medalje	116
Repræsentanter, valgt av lagene	117
Livsvarige medlemmer	121
Aarsmedlemmer	121
Grafisk fremstilling av idrettens standpunkt i de forskjellige amter ...	125
Fortegnelse over Centralforeningen tilsluttede forbund.....	126
— « — — lag	127
Regnskap	143

Saadan skal det være!

«Centralforeningen» har altid lagt et hovedarbeide paa at faa flest *mulig deltagere i idrætsøvelserne*. Overalt har man fremholdt, at det er av langt større betydning at faa flest mulig av ungdommen med paa sunde idrætsøvelser, sommer som vinter, end at ha nogle faa «spidser». Disse sidste er imidlertid ogsaa gode at ha; ti de viser, hvad man kan drive det til ved medfødte anlæg og energisk arbeide; — men det maa ikke være hovedsaken for et lags arbeide. Dette maa gaa ut paa *at samle al bygdens ungdom*.

Jo flere idrætsmænd i en bygd, desto sprekere gutter; jo sprekere gutter, desto større arbeidskraft; jo større arbeidskraft, desto rikere bygd!

Her findes en bygd i Norge nu, som har al ungdom med. Idræts- og ungdomslaget «Fram» i *Frosten* skriver nemlig i sin aarsrapport:

«Vi har nu naadd saa langt, at alle ungdommer i bygden er med i det ene eller andet idrætslag, om end selvsagt ikke alle deltar i de forskjellige konkurrancer». —

Ja, slik skal det være! Al ungdom med, da kan der bli tak i det! Hvor langt fornuftigere at anvende ledige stunder til at drive legemsøvelser, der gjør kroppen sund og sterk samt øker arbeidslysten og arbeidsevnen end at døse tiden væk ved uvirksomhet eller unyttige og skadelige fornøielser!

Hvor blir ikke humøret bedre, sindet lettere, livet lysere, naar man kjender blodet rulle friskt og kraftig gjennom aarerne, — naar man merker, at man har baade vilje og kræfter til at ta et ordentlig løft, — naar man føler, man er en *mand*, der vil sætte alt ind paa at fylde sin plads i samfundet *helt!*

Maatte mange, mange bygder i Norge følge «Frostens» eksempel! Maatte det snart gaa op for alle, baade unge og ældre, at man *pligter* at gjøre, hvad man kan, for at bevare sit legeme sundt og sterkt, — og at fornuftig drevet idræt er det bedste middel til at bevare sundheten, øke arbeidsevnen, styrke forsvarskraften!

F. G.

Idrætsmand — skytter.

Idrættens maal er at utvikle sundhet, arbeidskraft, forsvarskraft.

Skyttersakens maal er væsentlig forsvarskraft.

Saa vel idrættssaken som skyttersaken har i den senere tid skutt en glædelig vekst her i Norge. Det er imidlertid endnu langt igjen til maalet — *at faa alle med*. Derfor er der arbeidsfelt nok her i landet for alle dem, der av interesse for ungdommen og av kjærlighet til sit land vil arbeide disse saker videre frem.

Naar vi til dagligdags taler om idræt og skytning, skal vi ikke samtidig snakke for meget om fædrelandet. Der er neppe nogen, som gaar til øvelse paa idrætspladsen eller skytebanen av denne grund. Man øver sig i forskjellig slags idræt, fordi det morer en, — fordi man trænger denne sunde motion, — fordi man kjender, at man blir friskere, sterkere, mere arbeidslysten, — fordi det virker opfriskende og eggende at prøve sin egen dygtighet med kammeraters — og fordi det er en tilfredsstillelse og en glæde for mig ved konkurranse at kunne vinde en præmie.

Paa samme maate er det med skytning. Jeg opøver herunder mit øie, — jeg tvinges til at være opmerksom paa og beregne veir og vind, — det er en tilfredsstillelse for mig at merke, at jeg efterhaanden faar fuldt herredømme over muskler og nerver og tvinger disse ind under min vilje, — det er en glæde for mig at seire i konkurransen med kammerater.

Dette er til dagligdags. Da skal idræt og skytning være til glæde, gavn og tilfredsstillelse for det enkelte individ; men *samlet* er det et led i landets arbeids- og forsvarskraft.

Med tanken herpaa, og fordi dette er den dype bakgrund, hvorpaa bestyrelser og ledende mænd maa planlægge arbeidet for *sit vedkommende*, uten at dette kommer til orde for de aktive deltagere, — med tanken herpaa falder navnlig da det spørsmål:

Er det nok bare at være idrætsmand?

Er det nok bare at være skytter?

Svaret herpaa vil bli *nei*. — Man maa *være baade idrætsmand og skytter*.

La os tænke paa *anvendelsen!*

Hvad nytter det for den enkelte at være den sprekeste *idrætsmand*, den mest utholdende fotløber, den bedste til at klare hindringer i terrænet, hvis jeg pludselig staar overfor en fiendtlig rifle og ikke kan mestre min egen!

Hvad nytter det for en *avdeling* at være helt ut marsjdygtig, den bedste til at komme frem i terrænet, hvis den ikke — naar den er kommen i stilling — kan utnytte sine rifler paa en forsvarlig maate!

Og hvad nytter det for den *bedste skytter*, som paa skytebanen træffer blink paa blink, hvis han som utsendt patruljefører ikke kan komme frem over terrænghindringer, — ikke tidsnok naa det terrængpunkt, som er hans opgave!

Hvad nytter det for en *avdeling av gode* skyttere, hvis den ikke er marsjdygtig, hvis den ikke er utholdende, hvis den ikke *tidsnok* kommer frem til det terrængavsnit, som den skal besætte og derfra beherske med sin ild!

Hvad nytter det for en vogn at ha tre gode hjul, naar det fjerde svigter!

Og de fire bærende hjul her er: marsjdygtighet, evnen til at komme frem i al slags terræng, skytedygtighet, disciplin!

En *idrætsmand* repræsenterer enkelte av disse, en *skytter* andre.

Men en *idrætsmand og skytter*, han repræsenterer alle.

Dygtig skytter, trænet idrætsmand, ædruelig, real og disciplinert helt igjennem, — det er saadanne folk, som landet trenger.

Derfor *maa* idrætsslagene opta skytning, og skytterlagene *maa* opta idræt. Først da blir der noget *helt* av det.

Forstaaelsen herav synes nu flere steder at vaagne. Her i Kristiania har f. eks. Kr.a østre skytterlag for et par aar siden dannet en skiløperavdeling inden laget, som driver skiløpning med skarpskytning. Kristiania skytterlag har i vinter dannet sin egen skiklub, som driver skarpskytningsøvelser i forbindelse med terrængøvelser paa ski. Mange skytterlag forøvrig har ogsaa sin terrængskytning paa ski om vinteren, om der end ikke herunder stilles større fordringer til selve skiløperfærdigheten.

Paa samme maate har flere idrætslag optat skyteøvelser. Sportsklub «Vidar», der blev stiftet fornemmelig med hjulridt for øie i hensigt at utdanne gode landveisryttere, der var fuldt brukbare som rapportførere og ordonanser, — har ogsaa optat skarpskytning. Man kan se klubbens medlemmer med karabin paa ryggen samlet cykle op til skytebanen, drive sine skyteøvelser eller konkurrere om nogle præmier — og saa cykle tilbage igjen. — Flere andre idrætsforeninger har mottat Kr.a-skytterlagenes tilbud om at benytte deres bane og rifler til skarpskytning. «Ørnulf» har i vinter sat igang ordnede forberedende skyteøvelser for sine medlemmer for til sommeren at kunne drive skarpskytningsøvelser rationelt. Lommedalens idrætsforening og flere andre utover bygderne har i flere aar drevet skyteøvelser i forbindelse med sine idrætsøvelser.

Her er altsaa en *begyndelse*. Men man maa videre frem paa den vei!

Vi maa faa *alle* idrætsmænd til at øve sig i skytning, — og vi maa faa *alle* skyttere til at øve sig i idræt, som passer for deres alder.

For idrætslagene synes saken saa liketil og naturlig. Det er jo nemlig væsentlig yngre folk, som er medlemmer av et idrætslag. For disse skulde det da være en ren fornøielse at skyte. Og det maa da ogsaa være en tilfredsstillelse for dem at merke, at de mestrer en rifle likesaa godt i at træffe sit maal, som de f. eks. mestrer et spyd i at naa sit!

I skytterlagene er der jo ogsaa megen ungdom. For disse skulde det da synes saa naturlig, at de efter skytningen øver sig i sprang og korte løp, — i det hele taget «spreker» sig lidt op istedetfor at «dra» sig hjem. — I skytterlagene er jo imidlertid ogsaa mange ældre folk. Men selv for disse findes der mange øvelser, som med fordel kan drives. — De bør med lethed kunne komme over et gjærde, — de bør kunne hoppe over en bæk av flere meters bredde, — de bør ha sine aandedrætsorganer saadan i orden, at de kan foreta en længere rask marsj eller greie en springmarsj; de bør kunne komme frem i skog og mark uten at bli særlig anstrengt herav.

Husk — det er landstormen i forbindelse med skytterlagene, som skal møte først frem ved mobilisering, og som skal dække selve armeens opmarsj! Det blir ingen let opgave; det kræver baade den gode idrætsmand og den dygtige skytter i samme person, hvis man skal kunne fylde denne opgave *helt*. Og *helt* bør enhver fylde denne opgave, ellers er han ikke den *mand*, som trænges!

Derfor idrætsmænd! Opta skytning, — forbind flere av eders idrætsøvelser med skytning. Riflen over ryggen under et terrængløp sommer som vinter, — skarpskytning underveis paa utstilte figurskiver! Præmierne tilfalder den, der er bedst i terrængløp og skytning sammenlagt, — ikke den, der enten *kun* er løper eller *kun* skytter.

Og skytterne! Hvorfor stadig drive øvelser *kun* paa skytebanen? Ut i terrænget som enkeltmand eller patrulje! Det gjælder at komme fort frem til et bestemt punkt — det *haster*! For kommer ikke du tidsnok frem, saa har fienden besat stillingen, og du blir en skive for hans velrettede skud, istedetfor at han skulde være en skive for dine!

La det derfor bli alvor av dette straks! Ikke for fædrelandets skyld for de *aktive* deltageres vedkommende, men for fornøielsens skyld, — fordi det hører med til det at være en *spræk kar*; — men for *bestyrelses* og de ledendes vedkommende, — for disse maa *maalet* staa klart. De maa handle under det ansvar, som deres stilling som *ledere* paahviler dem; de maa ha fuld forstaaelse av, at det ikke *bare* er for ungdommens fornøielsens skyld, at de stiller sig i spissen for dens opøvelse i alle slags mandige færdigheter, men at det er for at skape *mænd*, som i samfundets og forsvarets tjeneste kan fylde sin plads *helt*. F. G.

Militæres idrætsøvelser.

Gymnastik har altid været et led i soldaterutdannelsen. I mange aar har idræt ogsaa været optat under de aarlige vaabenøvelser — i flere aar kun rent frivillig utenfor den sædvanlige eksercertid, — i de senere aar som mere ordnede øvelser, delvis indlagt i gymnastiktimerne

Denne sidste maate er sikkerlig den rigtige. Idræt bør

Vedlegg 2: Hvordan søke i nasjonalbibliotekets digitale arkiv

Fremgangsmåte

1. Gå inn på nb.no/search
2. Trykk på fanen «[Tidsskrift](#)».
3. Velg dato startdato og sluttdato (dd.mm.åååå) i kontrollpanelet til venstre.
4. Søk i nettbiblioteket ved å bruke søkefeltet øverst i midten.

Du kan følge samme fremgangsmåte i fanen «[Aviser](#)» og «[Bøker](#)»

Tekniske tips

1. Trykk på «Vis alle objekter» i kontrollpanelet til venstre, for å skjule de avisene du ikke har tilgang til.
2. Velg «sortering: Eldste først» i høyre hjørne, for å lese avisene kronologisk.
3. Du kan også søke etter bestemte aviser eller tidsskrift, ved å velge «søk etter tidsskriftnavn» i kontrollpanelet til venstre.

Praktiske tips for å finne relevante kilder

Prøv deg frem med ulike søkeord og søkestrenger.

I perioden 1965-1979 benyttet en ett lignende språk som i dag. Du kan derfor forvente treff på søkeord som «kvinneidrett», «kvinnefotball», m.m.

I perioden 1880-1930 er det mer praktisk å søke etter navn på bestemte idrettstidsskrift eller idrettsforeninger fulgt av ord som «kvinden» eller «kvinder». Du finner en liste over slike tidsskrift i Goksøy 2022, s. 88.

Eksempler på søkestrenger:

- Idrætsblad kvinden
- Idrætsblad kvinder
- Centralforeningen idræt kvinder

Når du har funnet en kilde, så kan du søke inni denne ved å trykke på forstørrelsesglasset i venstre hjørne. Her bør du begrense søket til «kvinden» eller «kvinder» for å finne relevante tekster.

En annen fremgangsmåte som fungerer for begge periodene, er å søke på navnet til kjente idrettskvinner i ulike perioder (disse finner du i pensumlitteraturen).

Husk å inkludere en lenke til kilden i referanselisten!

Her er et eksempel:

Juell, F. (Red.). (1915). *Norsk idrætsblad og Sport*. http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digitidsskrift_2023031583005_001

Vedlegg 3: Semesteroversikt

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredagsfrist!
33		Immatrikulering 15. august 12.45-14.00	Infomøte om årstudiet 16. august 11.00-13.00 <i>Aud Topp</i>		
34	Hva er historie? 21. august 10.15 - 12.00 <i>Biblioteket.</i>		Antikke leker? 10.15 – 12.00 23. august <i>Utetime, møt v/servicetorget</i>	Emneansv. er på lesesalen 24. august 10.15-12.00 <i>Biblioteket</i> Antikkens idretter 12.30 - 14.15 <i>H U1.1</i>	Frist første refleksjonsnotat 25. august Kl. 15.00
35	Om kilder og idrett 800–1850. 28. august 10.15 - 12.00 <i>G U1.1</i>		Internasjonal idrettshistorie, 1850–1940 30. august 12.30 - 14.15 <i>G U1.1</i> Klassens time 14.30-15.15 Frist for quiz om plagiat og kunstig intelligens Kl. 23.59.	Emneansv. er på lesesalen 31. august 09.15-10.00 <i>Biblioteket</i> Kildebruk, plagiat og APA-stil 10.15-12.00 v/Anne Grete Gabrielsen <i>G U1.1</i> Kampsport og sportifisering 12.30 - 14.15 <i>H U1.1</i>	Frist andre refleksjonsnotat 1. september Kl. 15.00
36	Norsk idrettshistorie, 1861–1924 4. september 10.15 - 12.00		Skiskyting og militarisering 6. september 12.30 - 14.15 <i>G U1.1</i>	Emneansv. er på lesesalen 7. september 10.15-12.00 <i>Biblioteket</i>	Frist første mappeoppgave! 8. september Kl. 15.00

	<i>G U1.1</i>			Kjønnsperspektiver på idrettshistorie 12.30 - 14.15 <i>H U1.1</i> Midtveisvurdering av IS200	
37		Dobbelforelesning 08.15 - 12.00 12. september <i>G U1.1</i> Amatørideer, med eksempler fra ski- og skøytehistorien v/Gudmund Skjeldal Arbeideridrett og norsk idrettshistorie 1924–1945 v/ Finn Olstad		Sirkusidrett 12.30 - 14.15 14. september <i>G U1.1</i> v/Gudmund Skjeldal	
38		Fotballhistorie v/Matti Goksøyr 19. september 10.15 - 12.00 <i>F U1.1</i>	Doping- og sykkelhistorie v/Matti Goksøyr 20. september 12.30 - 14.15 <i>F U1.1</i> <i>Frist for korrigerering av første mappeoppgave</i> <i>20. september</i> <i>Kl. 15.00</i>		Frist tredje refleksjonsnotat 22. september Kl. 15.00
39	Internasjonal idrettshistorie, inkl. OL-historie 1940–i dag 25. september		Norsk idrettshistorie 1945–i dag 27. september 10.15 - 12.00 <i>G U1.1</i>	Nasjonalisme og diplomati i idrettshistorie 28. september 12.30 - 14.15 <i>H U1.1</i>	Frist andre mappeoppgave! 29. september Kl. 15.00

	08.15 - 10.00 <i>G U1.1</i>				
40		Seminardag! 3. oktober 08.15 - 12.00 <i>G U1.1</i>	Klassens time 4. oktober 09.15 – 10.00 <i>G U1.1</i> Første forelesning IS225! 10.15 – 12.00 <i>H U1.1</i>		
41			<i>Frist for korrigerings av andre mappeoppgave</i> <i>11. oktober</i> <i>Kl. 15.00</i>		Frist tredje mappeoppgave! 13. oktober Kl. 15.00

Fagets kjernelitteratur

3 BØKER:

Collins, T. (2013). *Sport in capitalist society: A short history*. Routledge.

* Boka kan lånes fra biblioteket: [ORIA](#)

** Boka finnes også elektronisk her: [Klikk på denne lenken](#).

*** NB! For å åpne de elektroniske bøkene når du ikke er på skolen, må du logge deg inn via VPN: [Klikk på denne lenken](#).

Goksøy, M. (2022). *Historien om norsk idrett* (2. utg.) Abstrakt.

* Boka kan lånes fra biblioteket: [ORIA](#)

Olstad, F. (2022). *Da sporten erobret Norge: Kjønn, klasse, nasjon, modernitet*. Dreyers.

* Boka kan lånes fra biblioteket: [ORIA](#)

1 ARTIKKEL FRA 1 TRYKT TIDSSKRIFT:

Goksøy, M. (2004). Starten gikk i Olympia. *Levende Historie*, 4(2), 18-25.

* Artikkelen (PDF) finner du i Canvas.

(OK iflg. Kopieringsavtalen jf. §15 / AGG - Bibl.)

Solberg, G-E. (2021). En militarisert sport? Skiskytingens tidlige utvikling i Norge. *Historisk Tidsskrift*, 100(1), 6-21. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2944-2021-01-02>

* Artikkelen finnes online: [Klikk på denne lenken](#).

1 MANUAL/VEILEDNING:

Redaksjonen for norsk APA-stil. (2023). *Norsk APA-manual: En nasjonal standard for norskspråklig APA-stil basert på APA 7th* (Versjon 1.9). Sikt. <https://sikt.no/norsk-apa-referansestil>

* Denne finnes online: [Klikk på denne lenken](#).

1 NETTSIDE:

Redaksjonen for Kildekompasset. (u.å.). *Kildekritikk*. Kildekompasset.

<https://kildekompasset.no/kildekritikk/>

* Denne finnes online: [Klikk på denne lenken](#).